

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
ВИХОВНА ПРАКТИКА В ЛІТНІХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ

Перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Мова і література (французька))

Освітньо-професійна програма:

Середня освіта (Французька та англійська мови)

Мова навчання: українська

Розробник програми:

Осьмук Наталія Григорівна – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри педагогіки

Робоча програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 1 від «29» серпня 2018 р.

Н. Г. Осюк

Ухвалено вченою радою Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

Протокол № 1 від «30» серпня 2018 р.

Голова С. М. Кондратюк

ВСТУП

Новітні орієнтири реформування школи згідно з концепцією «Нова українська школа» потребують підготовки фахівців, які відповідають викликам суспільства знань, здатних до неперервного інтелектуального, культурного і духовного розвитку впродовж життя шляхом формальної і неформальної освіти, орієнтовані на збереження, примноження та передачу гуманістичних суспільних цінностей, засвоєння нових професійних ролей і функцій, адаптовані до умов швидкозмінюваного суспільства.

Практика студентів III курсу влітку є складовою частиною програми професійного становлення майбутнього педагога й передбачає формування педагогічної компетентності майбутніх учителів під час роботи у дитячих закладах оздоровлення й відпочинку (ДЗОВ) на посадах вожатого, вихователя, педагога, педагога-організатора, культурного організатора, керівника гуртка тощо.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою практики є формування компетентності педагога-вихователя у процесі організації та здійснення студентом самостійної діяльності в умовах дитячого закладу оздоровлення й відпочинку, що передбачає набуття й удосконалення загальнопедагогічних і професійних знань, умінь і навичок, ціннісних орієнтацій та досвіду діяльності.

Компетентність педагога передбачає формування та вдосконалення таких компетенцій:

- використовувати та вдосконалювати власну систему знань та вмінь з теорії та методики виховної роботи на основі володіння професійними знаннями;
- планувати та організовувати процес виховання, обирати та застосовувати відповідне методичне і дидактичне забезпечення;
- здійснювати об'єктивну діагностику рівня вихованості, контроль й оцінювання результатів виховної діяльності;

- застосувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби виховання у виховній роботі, спираючись на знання з психолого-педагогічних дисциплін, конкретних методик.
- бути готовим до відкритого спілкування і співпраці з дітьми, учнями, вихованцями, батьками, представниками дитячих і громадських організацій, місцевого самоврядування;
- бути готовим до інноваційної діяльності, формування позитивного професійного досвіду, до педагогічного пошуку.

Завданнями педагогічної практики є:

1. Перевірка й поглиблення теоретичних знань. Зокрема, знань про психофізіологічні особливості дітей певного віку, основні напрямки, методи, форми, прийоми виховної роботи, інноваційні технології виховання, особливості організації та здійснення виховного процесу в тимчасовому дитячому колективі, моделювання виховної системи загалом тощо.

2. Формування та подальший розвиток загальнопедагогічних умінь і навичок: комунікативних (уміння налагоджувати контакт з окремою дитиною та з дитячою групою, вміння створювати позитивний мікроклімат у колективі, коригувати міжособистісні відносини, вміння спиратися й проектувати позитивне в розвитку дитини й колективу, вміння виявляти зацікавленість, повагу, вміння співпрацювати з колегами і співробітниками закладу, батьками, представниками громадськості, тощо);

організаторських (уміння планувати і організовувати життєдіяльність колективу, вміння організовувати і проводити виховну роботу, в тому числі різні форми виховної діяльності, доцільно використовувати методи, прийоми, стратегії виховання, створювати умови для розвитку кожної особистості та формування колективу, стимулювати розвиток самоврядування);

рефлексивно-аналітичних (здатність аналізувати й об'єктивно оцінювати власну діяльність, раціонально планувати та коригувати її, підвищувати рівень самоорганізації, вдосконалювати вміння й навички ефективного керівництва власною діяльністю та життєдіяльністю тимчасового дитячого колективу).

3. Формування ціннісних орієнтацій власної виховної діяльності, що передбачає спрямованість інтересів і потреб особистості на певну ієрархію життєвих цінностей. У діяльності педагога одним із провідних засобів по формуванню іншої особистості є його власна. Саме тому проблема моральної свідомості та цінностей вихователя (морально-етичних норм) є дуже важливою.

Серед найважливіших ціннісних орієнтацій особистості концепція нової української визначає патріотизм, колективізм, гуманізм, творчість. Дотримання і демонстрація цих цінностей свідчить про соціальну зрілість самого вихователя й формує орієнтири для його вихованців.

4. Збагачення особистого педагогічного досвіду, розвиток творчих здібностей як сукупності знань, умінь і навичок, набутих у процесі безпосередньої виховної діяльності. Цей процес передбачає перевірку практичною діяльністю своїх педагогічних здібностей і вмінь організувати й здійснювати виховну роботу з окремою дитиною, дитячим колективом, готовність до пошуку нових креативних рішень і підходів та їх реалізації.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Протягом оздоровчої зміни, але не менше двох тижнів, студенти працюють на посаді педагога/ вожатого/ вихователя/ педагога-організатора загону (групи, гуртка тощо) і проводять таку роботу:

- **навчальну**, яка полягає в ознайомленні з системою виховної роботи в дитячому оздоровчому закладі та з системою виховної роботи вихователя (вожатого) загону, з виховними можливостями тимчасового дитячого колективу, з особливостями організації й планування виховної роботи в межах усього ДЗОВ, із віковими особливостями дітей різного віку; в оволодінні методикою організації тимчасового дитячого колективу та моделюванні виховної системи загону, основними методами педагогічної діагностики (педагогічне спостереження, тестування, анкетування, використання спеціальних методик тощо);

- **виховну**, яка передбачає здійснення виховної роботи в процесі організації життєдіяльності загону; організацію гуртків і секцій в ДЗОВ, розробку і

проведення різних видів виховних заходів, колективних творчих справ; розробку і проведення загонових і загальнотабірних виховних заходів, свят тощо;

- **дослідницьку**, зміст якої становить вивчення особистісних якостей і вмій як дітей, так і педагога (вожатого): дослідження міжособистісних відносин в колективі; психологічного клімату колективу; ступеня згуртованості; виявлення співвідносного авторитету; групових цінностей; ступеня толерантності тощо),

- **методичну**, яка передбачає аналіз педагогічних ситуацій, вивчення та систематизацію досвіду виховної роботи педагогів табору.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Літня педагогічна практика значно відрізняється від інших практик завданнями, місцем й умовами проведення. Найбільш масовим є проходження практики в дитячих закладах оздоровлення й відпочинку. Згідно з Законом України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» дитячий заклад оздоровлення та відпочинку - постійно або тимчасово діючий, спеціально організований або пристосований заклад, призначений для оздоровлення, відпочинку, розвитку дітей, що має визначене місце розташування, матеріально-технічну базу, кадрове забезпечення та технології для надання послуг з оздоровлення та відпочинку дітей відповідно до державних соціальних стандартів надання послуг з оздоровлення та відпочинку (Типове положення про дитячий оздоровчий заклад). Діяльність працівників дитячого оздоровчого закладу регламентується ЗУ «Про оздоровлення та відпочинок дітей», Типовим положенням про дитячий оздоровчий заклад, Статутом закладу, іншими державними та міжнародними документами, що розкривають концептуальні, організаційно-фінансові, оздоровчі, методичні аспекти роботи закладу.

Термін практики – не менше двох тижнів.

1. До дитячих закладів оздоровлення належать:

дитячий заклад санаторного типу - заклад, у якому діти перебувають цілодобово і де поряд з оздоровчими надається комплекс медичних послуг,

спрямованих на поліпшення стану їхнього здоров'я, запобігання захворюванням. З урахуванням природно-кліматичних умов, наявної лікувально-оздоровчої бази, кадрового забезпечення такі заклади можуть бути спеціалізованими;

дитячий центр - заклад, що функціонує протягом року, в якому діти перебувають цілодобово. Центр має відповідне кадрове забезпечення, спеціально відведену територію, матеріально-технічну базу, які відповідають санітарно-гігієнічним нормам, для організації оздоровлення, відпочинку та навчання дітей;

позаміський заклад оздоровлення та відпочинку - заклад, що функціонує протягом року, сезонно або під час канікул, у якому діти перебувають цілодобово. Заклад повинен мати спеціально відведену територію, що знаходиться в курортній або заміській зоні, матеріально-технічну базу, що відповідає санітарно-гігієнічним нормам, кадрове забезпечення для організації оздоровлення. Відповідний заклад також може належати до закладу відпочинку.

2. До дитячих закладів відпочинку належать:

табір з денним перебуванням - табір, тимчасово утворений у навчальному закладі, закладі культури, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, в якому забезпечується належний догляд за дітьми, виховний процес, їх повноцінне дозвілля, розвиток творчих здібностей та інтересів і де діти перебувають протягом дня, але не менше 6 годин;

дитячий заклад праці та відпочинку - заклад з денним або цілодобовим перебуванням, у якому поряд з відпочинком організовується трудова діяльність з метою формування у дітей трудових інтересів і навичок;

наметове містечко - тимчасово діючий заклад з денним або цілодобовим перебуванням, облаштований на спеціально відведеній території, що відповідає санітарно-гігієнічним вимогам та нормам, у якому здійснюється комплекс заходів, спрямованих на формування у дітей навичок безпечної життєдіяльності, самообслуговування, колективізму.

3. Для оздоровлення та відпочинку дітей можуть використовуватися санаторно-курортні заклади, пансіонати, бази відпочинку, санаторії-профілакторії, оздоровчі комплекси підприємств, установ та організацій, професійних спілок за умови надання зазначеними закладами послуг з оздоровлення та відпочинку відповідно до державних соціальних стандартів оздоровлення та відпочинку дітей.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формами й методами контролю є: настановча конференція; самоконтроль студента-практиканта; ведення робочого зошиту вожатого; дистанційні консультації; консультації методиста з адміністрацією закладу; підсумкова конференція.

ЗВІТНЯ ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після проходження літньої виробничої педпрактики згідно з Положенням про проведення педагогічної практики студентів Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка студенти здають методисту протягом вересня звітню документацію (VII семестр). Разом із викладачем-методистом кафедри педагогіки студенти підводять підсумки. Результати оцінюються у формі диференційованого заліку.

Оцінювання проходження літньої педагогічної практики проводиться за наявності звітної документації студента, яка містить:

1. *Атестаційний лист-характеристику* з оцінкою роботи студента за різними напрямками діяльності, підписаний старшим педагогом (вожатим, вихователем) і начальником табору та завірений печаткою.

2. *Методичну розробку виховного заходу*, оформлену належним чином з оцінкою й підписом старшого педагога (вожатого, вихователя) ДЗОВ.

3. *Робочий зошит з методики виховної роботи в дитячому оздоровчому закладі*. Титульна сторінка повинна містити такі відомості: адресу

дитячого закладу, де проходила практика; прізвище, ім'я, по батькові начальника табору, старшого вожатого; час проходження практики; посаду студента.

Перший розділ робочого зошиту повинен містити: план роботи табору на зміну (план-сітка); список дітей загону з позначенням обов'язків; план роботи загону на зміну (план-сітка) з пояснювальною запискою (основні напрямки роботи та виховні завдання). У щоденнику психолого-педагогічних спостережень слід записувати педагогічні спостереження за дітьми загону протягом днів зміни.

У *другому розділі*, який має назву «Дослідницька робота», необхідно викласти матеріали проведеного дослідження (опис методики; аналіз отриманих результатів, рекомендації тощо).

У *третьому розділі* «Вивчення педагогічного досвіду. Педагогічні ситуації» необхідно описати досвід обраного вами вожатого чи вихователя за рекомендованим планом:

У третьому розділі педагогічного щоденника записуються також і *педагогічні ситуації* (1-2 приклади). Описуючи педагогічну ситуацію, слід пам'ятати, що нею вважаються реальні обставини відносин між дітьми або між дітьми (дитиною) й педагогом у вигляді питань чи (і) певної поведінки. Зважаючи на це, викладення педагогічної ситуації повинно бути найбільш повним: з описом передісторії, детальним відтворенням дій усіх учасників. Наприкінці слід письмово викласти варіант (-и) вирішення даної педагогічної ситуації.

Узагальнення й підсумки роботи вожатого вміщуються у *звіті про працю загону за зміну*.

4. **Наочність** (загоновий куточок, газета, фото-, відео- матеріали).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Під час проходження практики студент-практикант може працювати на посадах вожатого, вихователя, педагога, педагога-організатора, культорганізатора, керівника гуртка тощо.

Діяльність працівників дитячого оздоровчого закладу регламентується Типовим положенням, Статутом, іншими державними та міжнародними документами, що розкривають концептуальні, організаційно-фінансові, оздоровчі, методичні аспекти роботи закладу.

Вихователь (вожатий) оздоровчого табору повинен виконувати такі посадові обов'язки:

Планувати та проводити виховну роботу в загоні (групі) оздоровчого табору. Забезпечувати дотримання дітьми режиму дня, правил поведінки й моралі, техніки безпеки.

З урахуванням індивідуальних особливостей та інтересів дітей застосовувати різноманітні форми й методи організації їхнього дозвілля, виховання особистості, розвитку творчих здібностей і нахилів.

Проводити роботу щодо залучення дітей до самообслуговування, суспільно-корисної праці, колективної творчої діяльності, участі в гуртках, дитячих об'єднаннях, сприяти розвитку дитячого самоврядування.

Вживати заходів щодо попередження негативних проявів у дитячому колективі, проводити роботу з профілактики девіантної поведінки, шкідливих звичок, пропагувати здоровий спосіб життя.

Брати участь у роботі педагогічної та методичної ради табору.

Відповідати за повну безпеку життя і здоров'я дітей, створення належного морально-психологічного клімату в загоні, чітке виконання дітьми режиму дня, планів виховної, культурно-масової та спортивно-оздоровчої роботи табору, суворе дотримання ними правил поведінки, техніки безпеки та протипожежного захисту.

Вихователь (вожатий) має такі службові зв'язки та кваліфікаційні обов'язки:

Безпосередньо підпорядковується заступнику директора оздоровчого табору з виховної роботи (старшому вихователю, вожатому). Працює в тісному контакті з психологом, методистом, інструктором з фізичної культури і спорту, керівниками гуртків, педагогом-організатором, медичним персоналом.

Повинен мати вищу або середню педагогічну освіту та стаж роботи за фахом не менше двох років, пройти навчання на короткотермінових курсах або семінарах з питань специфіки роботи з дітьми в умовах оздоровчого табору.

Зобов'язаний знати Конвенцію ООН про права дитини, інші міжнародні акти з питань захисту дитинства, ратифіковані Україною, Конституцію України, закони України, основи педагогіки і психології тимчасового дитячого колективу, практику й методику виховної роботи, проведення культурно-масових заходів, засоби й методи надання невідкладної долікарської допомоги, норми й правила техніки безпеки, санітарії та гігієни, протипожежного захисту тощо.

Організація дослідницької роботи в ДЗОВ

Організація й проведення науково-дослідної роботи в ДЗОВ є невід'ємною складовою практики студентів влітку, завдання якої передбачають:

- оволодіння основними методами *педагогічної діагностики* (педагогічне спостереження, тестування, анкетування, використання спеціальних методик тощо);
- розвиток умінь аналітичної діяльності (порівняння, зіставлення, аналізу, синтезу);
- вироблення практичних навичок використання даних науково-педагогічного дослідження в процесі моделювання виховної системи загону, проектування індивідуальних траєкторій розвитку вихованців.

Діагностика (з грецької «здібний розпізнавати») – вчення про методи й принципи розпізнавання результатів будь-якого процесу. Педагогічна діагностика має на меті дослідити результати розвитку особистості, з'ясувати причини, що привели до цих результатів, охарактеризувати процес виховання.

Дані педагогічної діагностики є основою для визначення шляхів і засобів досягнення виховної мети, вдосконалення виховної роботи.

Зважаючи на той факт, що виховна робота в ДЗОВ організовується переважно з дитячим колективом, усталеною формою якого є група, загін, він може виступати *об'єктом* педагогічного дослідження.

Предметом педагогічної діагностики дитячого колективу може бути:

- ступінь згуртованості колективу, виявлення співвідносного авторитету, наявності внутрішніх груп на чолі з неформальними лідерами (за допомогою педагогічного спостереження, соціометрії, дослідження сприймання лідерства) (Завдання 1);
- психологічний клімат колективу (за допомогою педагогічного спостереження, методики оцінювання психологічної атмосфери в колективі А. Фідлера «Мое ставлення» (Завдання 2);
- рівень розвитку колективу (на основі даних педагогічного спостереження за класифікацією А.М. Лутошкіна та інших педагогів (Завдання 3);
- наявність ціннісно-орієнтаційної єдності в загоні (за допомогою методики визначення ЦОЄ, анкети «Допиши речення») (Завдання 4).

Докладніше див. пос. Наскрізна педагогічна практика : навч.-метод. посіб. / [за ред. А. А. Сбруєвої]. – Суми : вид-во Сумдпу імені А. С. Макаренка, 2016. – С. 129–

Основні напрямки і завдання роботи педагога (вожатого)

У процесі становлення особистості школяра змістовний літній відпочинок має таке ж важливе значення, як і навчально-виховний процес, що здійснюється в школі. Формування загальної спрямованості процесу виховання влітку безпосередньо пов'язане з вирішенням завдань оздоровлення дитини, яке стосується всіх сфер реалізації особистості: духовної, морально-естетичної, інтелектуальної, емоційної, фізичної.

Вибір колективу як організаційної форми перебування школярів у літньому оздоровчому таборі зумовлений потребами соціалізації, важливістю

набуття досвіду колективного життя для кожної дитини. У дитячому колективі дитина набуває практики інформаційного та емоційного спілкування, має змогу грати різні соціальні ролі. Саме колектив є необхідною умовою для самореалізації, самоствердження, розвитку особистості, збагачення її творчих здібностей.

Найпоширенішою формою первинного дитячого колективу в ДЗОВ є загін. Спільнота дітей, яка утворює колектив загону, може бути сформована двома шляхами. Перший – це об'єднання в загоні дітей-однолітків. Другий – це різновіковий загін, який може складатися з дітей однієї спортивної секції, гуртка, ансамбля або з членів однієї родини, мешканців одного міста чи села. Робота з однолітками має свої переваги: знання психофізіологічних особливостей дітей цього віку допомагає вибрати цікаві форми роботи, встановити бажаний стиль відносин. Крім того, спільність інтересів прискорює встановлення міжособистісних контактів і вирішення проблем. Робота з дітьми в різновіковому загоні потребує більшої майстерності, оскільки вимагає врахування й компромісного поєднання інтересів усіх вікових груп. До того ж різновіковий загін – це цікава соціальна модель, яка переважає в звичайному житті, це пряма передача соціального досвіду від старших молодшим, це школа життя, яку табір організовує для дитини.

Зважаючи на головну мету діяльності дитячого оздоровчого закладу й особливості організації життя дітей у тимчасовому дитячому колективі, **провідними напрямками діяльності вожатого є:**

- 1) збереження й зміцнення фізичного та психічного здоров'я дитини;
- 2) розвиток здібностей, позитивних особистісних якостей дитини;
- 3) оволодіння дитиною новими навичками і вміннями.

Реалізація цих напрямків можлива лише за умов **вирішення вожатим таких завдань:**

- 1) позитивне сприйняття особистості кожної дитини, врахування її вікових та індивідуальних особливостей;

- 2) створення тимчасового колективу як комфортного, розвивального середовища для кожного з його членів;
- 3) організація й здійснення змістовного, активного відпочинку, його поєднання з працею, спортом, пізнавальною діяльністю;
- 4) варіативність занять і завдань, які пропонуються дитині;
- 5) формування ціннісних орієнтацій щодо правил спільного життя, ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших, до навколишнього середовища.

Планування виховної роботи

Життя й виховання в будь-якому дитячому оздоровчому закладі організовується й здійснюється відповідно до плану. Процес планування допомагає чітко, конкретно, раціонально й змістовно організувати всі сфери життєдіяльності дітей у таборі.

Будь-який план, що складається для роботи в тимчасових дитячих колективах, повинен враховувати:

1. Завдання й основні напрямки діяльності дитячої оздоровчої установи.
2. Визначні події, свята народного і державного календаря.
3. Вікові особливості дітей, їх інтереси й побажання.
4. Можливості педагогічного колективу.
5. Режим дня.
6. Періодизацію зміни (організаційний, основний, заключний етапи).
7. Можливості матеріально-технічної бази закладу.
8. Необхідність проведення особливих, специфічних справ кожної зміни та традиційних заходів.
9. Необхідність реального, конкретного й розумного наповнення зміни різноманітними заходами та справами.

План роботи загону, зазвичай у вигляді плану-сітки, оформлюється згідно з вимогами керівництва і знаходиться у загонному куточку (див. додаток).

Методика організації тимчасового дитячого колективу

Етап формування, або організаційний період створення колективу.

Метою оргперіоду будь-якої зміни виступає: по-перше – психологічна адаптація дітей до нових умов життя, одне до одного, до вожатих, інших дорослих табору; це також період адаптації педагогів. По-друге – формування внутрішньої мотивації кожної дитини до життя в таборі, розкриття перспектив діяльності в таборі – «завтрашньої радості». По-третє – це період, коли на основі особистого досвіду дітей і традицій табору починають закладатись основи тимчасового дитячого колективу.

Серед завдань оргперіоду, які входять до компетенції загонового вожатого, головними можна вважати такі:

- 1) знайомство дітей одне з одним;
- 2) аналіз умінь і навичок, інтересів і захоплень дітей;
- 3) ознайомлення і контроль у дотриманні єдиних вимог щодо санітарно-гігієнічних норм і правил безпеки, необхідної дисципліни;
- 4) ознайомлення дітей із законами й традиціями табору;
- 5) створення сприятливої творчої атмосфери для виявлення здібностей і талантів;
- 6) вибір органів дитячого самоврядування;
- 7) формування стилю відносин між вожатим і дітьми;
- 8) планування діяльності загону на зміну;
- 9) визначення виховних завдань у роботі з даним загonom.

Методика формування органів самоврядування.

Насамперед, це – виборні органи, які вирішують питання внутрішнього життя загону чи табору. Самоврядування необхідне для того, щоб розширити уявлення дітей про демократію, поняття свободи і необхідності; виховувати особисту відповідальність, активність; розвивати ініціативу та самостійність. Саме на самостійності у вирішенні всіх внутрішніх питань і проблем життя загону слід наголосити вожатому при виборі активу. Від самих дітей, їх позиції

й ставлення буде залежатиме життя в таборі, а дорослі допоможуть їм – порадять, підкажуть, підтримають.

Становлення й подальший розвиток колективу під час основного періоду табірної зміни.

Основний період офіційно починається з відкриттям табірної зміни. Це найбільш насичений за змістом і можливостями період становлення колективу, “висвітлення” кожної дитини, створення певної виховної системи загону, яка передбачає формування стилю відносин між дітьми й вожатими, основні методи, прийоми і засоби організаційної форми виховання, загальний настрій, створення сприятливих умов для розвитку кожної особистості, розвитку різнобічних умінь і навичок дітей шляхом залучення до різних видів діяльності.

Головними завданнями, що постають перед загонним вожатим у цей період, є такі:

- домагатися виконання режимних моментів, дотримання правил безпеки життя;
- підтримувати та збагачувати традиції табору;
- сприяти організації цікавого й змістовного життя загону, пропонувати різні напрямки й форми діяльності;
- допомагати активу в організації життя загону, залучати інших дітей до його діяльності через змінність активу;
- створювати сприятливі умови для самореалізації кожної дитини, набуття нею нових знань і вмінь.

Завершальний етап діяльності тимчасового дитячого колективу.

За три-чотири дні до закінчення зміни настає останній, завершальний етап існування загонного колективу. *Метою діяльності вожатого і дітей у цей час є організаційне завершення табірної зміни, підбиття підсумків, індивідуальне і колективне осмислення прожитих разом днів, визначення особистих досягнень.*

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 - 100	На високому рівні володіє вміннями і навичками організації й здійснення виховної роботи, запроваджує нові форми й методи, впевнено й вмотивовано обирає методи роботи, з вихованцями; в тому числі й індивідуальної, демонструє творчий підхід у розв'язанні виховних завдань; може аргументовано обирати раціональний спосіб виконання завдання й оцінювати результати власної діяльності, вільно використовує знання для пошуку й реалізації творчих підходів у вихованні.
82 - 89	Вільно володіє знаннями з методики виховної роботи; здійснює виховну роботу самостійно, в системі, використовує сучасні виховні технології, виявляє прагнення до власних творчих пошуків; епізодично їх реалізує.
74 - 81	Здійснює виховну роботу самостійно, в системі, використовує елементи сучасних виховних технологій, однак має складності з вирішенням окремих виховних завдань і діє, переважно, за шаблоном.
64 - 73	Проводить виховну роботу з елементами самостійності, демонструє вміння й навички, що мають потенціал, однак не достатньо розвинені, провадить виховну роботу за зовнішнім стимулюванням.
64 - 73	Проводить виховну роботу з елементами самостійності, але згідно шаблонів; виконує поставлені завдання на репродуктивному рівні, має недостатньо стійкі навички

	виконання практичних завдань.
35-59	Має фрагментарні знання з предмету й методики виховної роботи; фрагментарно демонструє вміння та навички, потребує постійних підказок і мотивації; здійснює виховну роботу фрагментарно, з методичними помилками; може працювати тільки з допомогою методиста.
1 - 34	Вміння й навички виховної роботи не сформовані, знання фрагментарні; виконує лише елементи завдань, потребує постійної допомоги викладача

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бартків О. С. Оздоровчо-виховна діяльність у літньому дитячому таборі: монографія / О. С. Бартків, В. Г. Грановський, Є. А. Дурманенко; за ред. д-ра пед. наук, проф. П. М. Гусака ; Східноєвроп. нац. ун - т ім. Лесі Українки. – Луцьк: Захарчук В. М., 2013. – 203 с.
2. Гапеев, Л. В. Оздоровлення та відпочинок дітей [Текст] : [перебування дітей в дитячому центрі "Молода гвардія"] / Л. В. Гапеев // Географія. – 2015. – № 11/12. – С. 48–56.
3. Грубник. Н.В. Літо з дітьми: 10 правил безпеки// Безпека життєдіяльності. - 2015. - **№ 7**. - С. 31
4. Дерев'янченко, Н. Безпека відпочинку у літньому таборі [Текст] / Н. Дерев'янченко // Надзвичайна ситуація. – 2015. – № 6. – С. 32–33.
5. Діти і літо: організаторам літнього відпочинку дітей / упоряд. Н. В. Любченко, О. Б. Хомич. – К. : Плеяди, 2005. – 120 с.
6. Димитров М. Ф. Табір починається з вожатого: навч.-метод. посібник / М. Ф. Димитров, Л. Б. Копилова; Миколаївський держ. ун-т ім. В. О. Сухомлинського, Управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської облдержадміністрації, Обласний благодійний фонд «Майбутнє – дітям», Регіональне представництво Всеукраїнської благодійної асоціації «За нове покоління «Лелека». – Миколаїв : Атол, 2005. – 85 с.
7. Ємець, В. А. Правила безпеки життєдіяльності під час літніх канікул [Текст] / В. А. Ємець // Основи здоров'я. – 2018. – № 7. – С. 12–15.
8. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей»: прийнятий 4 вер. 2008 року № 375-VI
9. Клід І. М. Цікаве й корисне дозвілля. Організація літнього відпочинку: [посіб.] / І. М. Клід, М. В. Женчук. – Т.: Підручники і посібники, 2011. – 64 с.
10. Красовська, О. Г. Технологія організації оздоровчих занять фізичними вправами з підлітками в умовах літнього наметового оздоровчого табору [Текст] / О. Г. Красовська, П. Ф. Рибалко // Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення : матеріали XV Міжнародної

науково-практичної конференції молодих учених, (23-24 квітня 2015 р., м. Суми) : у 2 т. / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, Навчально-науковий ін-т фізичної культури та ін. ; [ред. кол.: А. І. Кудренко, Ю. О. Лянной, О. А. Томенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2015. – Т. 1. – С. 66–70.

11. Лаппо В.В. Методика виховної роботи в літніх дитячих оздоровчих таборах: Практичний посібник / В.В. Лаппо. – Івано-Франківськ: НАР, 2016.

12. Літній «Сонцеграй»: зб. ігрових програм та метод. рек. з питань організації літнього відпочинку і оздоровлення дітей / авт.-упоряд. В. Ю. Іова, Л. В. Красномоєць. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 64 с.

13. Літо. Табір. Вожатий: практи.- зорієнт. навч.-метод. посіб. / авт.-упоряд. Т. А. Нечипоренко. – Вид. 4-е (допов. та переробл.). – Вінниця: Спадщина, 2009. – 128 с.

14. Літнє оздоровлення та відпочинок дітей у пришкільному таборі [Текст]. Вип. 5 / [упоряд.: М. С. Хорощак, Г. С. Самолюк]. – Тернопіль ; Харків : Ранок, [2012]. – 191 с. – (Серія "На допомогу вихователям і вожатим").

15. Лісовець, О. Сценарій відкриття табірної зміни у пришкільному таборі [Текст] / О. Лісовець // Початкова школа. – 2017. – № 6. – С. 55–56.

16. Максимчук В. М. Організація роботи літнього пришкільного табору / В.М. Максимчук; [упоряд. О. О. Колонькова]. – К. : Шкільний світ, 2013. – 94 с.

17. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / М - во освіти і науки, молоді та спорту України, Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя; авт.- уклад.: Л. О. Дубровська, В. Л. Дубровський, О. С. Філоненко; за ред. Є. І. Коваленко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – 179 с.

18. Мирна, О. М. Організація роботи літнього табору відпочинку й оздоровлення [Текст] / О. М. Мирна // Виховна робота в школі. – № 6. – С. 31–34.

19. Мільчевська, Г. С. Особистісна самореалізація старшого підлітка в умовах дитячого закладу оздоровлення та відпочинку [Текст] : автореф. дис. ...

канд. пед. наук : спец. 13.00.05 "Соціальна педагогіка" / Г. С. Мільчевська ; МОН України, НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2014. – 20 с.

20. Назарук, В. О. Пришкільний табір [Текст] / В. О. Назарук // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2012. – № 6. – С. 28–33.

21. Наскрізна педагогічна практика: навч.-метод. посіб. / [за ред. А. А. Сбруєвої]. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 324 с.

22. Оздоровча та фізкультурно–спортивна робота у літньому таборі / М-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Всеукр. центр фіз. здоров'я населення «Спорт для всіх»; [укл. Ванджура В. Я.]. – Т.: Горлиця, 2008. – 120 с.

19. Організаційно-методичні засади виховної роботи в літніх оздоровчих таборах : метод. посіб. / В. Д. Гаврішко, І. М. Шоробура, Л. А. Машкіна, Н. В. Казакова; Хмельниц. облдержадмін., Хмельниц. обл. рада, Хмельниц. гуманіт.- пед. акад. – Хмельницький : Вид- во ХГПА, 2011. – 255 с.

20. Освітньо-виховні програми: організація оздоровлення та відпочинку дітей [Текст] : методичні рекомендації / упоряд.: В. М. Бездень, Н. В. Шубелка. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 164 с.

21. Петік, Ю. О. Літній пришкільний оздоровчий табір [Текст] : [тренінг інтелекту, корисне дозвілля, скарбничка творчості та інш.] / Ю. О. Петік // Початкове навчання та виховання. – 2013. – № 14/15. – С. 2–79.

22. План заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" [Текст] : затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.12.17 р., № 903-р // Школа. – 2018. – № 3. – С. 68–73.

23. Пюра, О. С. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до комунікативної діяльності в умовах дитячих закладів оздоровлення та відпочинку [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.05 "Соціальна педагогіка" / О. С. Пюра ; Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ, 2015. – 20 с.

24. Розфарбуй світ любов'ю: [посіб. для орг. дозвілля дітей та підлітків в оздоровчих таборах, ін. позашкл. установах та вдома / уклад. Д. Уїлліс; пер. з англ. В. Степанова]. – Донецьк : ОБФ «Східноєвроп. місія», 2012. – 114 с.

25. Рондяк Л. М. Країна Невгамовних: літо у дитячому таборі / Л. М. Рондяк, Т.В. Мацковська. – Львів: ПАІС, 2010. – 189 с.

26. Сонячне літо в таборі: Навч.- метод. посіб. / Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М.Гоголя. – Ніжин, 2005 – Ч. 1 / Уклад. В.М.Солова та ін.; [За заг. ред. Н.І.Яковець], 2005. – 269 с.

27. Сотнікова, Т. О. Літнє оздоровлення й відпочинок дітей у пришкільному таборі [Текст] / Т. О. Сотнікова // Виховна робота в школі. – № 5. – С. 4–16.

28. Соціально-педагогічна діяльність у дитячих оздоровчих таборах: навч.-метод. посіб. для студентів-організаторів літнього відпочинку дітей і молоді / [С.Я.Харченко, Л.Ц.Ваховський, О.П.Песоцька та ін.; за заг. ред. С.Я.Харченка]; М-во освіти і науки України та ін. – Луганськ: Альма-матер, 2008. – 284 с.

29. Сучасний табірний збір Навчально-методичний посібник: за наук. ред. Сбруєвої А.А., укладачі Осьмук Н.Г., Чистякова І.А. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – 116 с.

30. Теорія та методика професійно-педагогічної діяльності вожатого в літніх дитячих оздоровчих таборах: навч. посіб. для студ. пед. вищ. навч. закл. / [уклад.: М. І. Воровка, Г. Г. Петрученя, Л. І. Кучина; за ред. В. В. Молодиченка].– 2-е вид., випр. – Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2013. – 232 с.

31. Технологія виховної роботи в умовах табірної зміни: теорія і практика / М-во освіти і науки України, пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Укр. держ. екол.-натур.центр учн. молоді; Заг. ред. А.Й. Капська, І.М. Мельникова, В.В. Вербицький, Відп.за вип. О.В. Глушаниця.– К.:Грайлик,2007.–196 с.

32. Ткаченко, Є. Готовність студентів до здійснення організаційно-виховної роботи у літньому оздоровчому таборі / Є. Ткаченко // Наукові

пошуки : збірник наукових праць молодих учених / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, О. І. Огієнко, Н. Г. Осьмук та ін.]. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. – Вип. 15. – С. 77–82.

33 Холковська І. Л. Організація дозвілля дітей у літньому таборі : ігри, конкурси, розваги / І. Л. Холковська; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2012. – 224 с.

34. Чернушевич, В. А. Летний лагерь как способ коррекции и профилактики девиантного поведения [Текст] / В. А. Чернушевич // Социальная педагогика. – 2013. – № 4. – С. 79–83.

35. Цуприк, С. Підготовка майбутніх вихователів до роботи в літніх оздоровчих таборах [Текст] / С. Цуприк // Спортивний вісник Придніпров'я : науково-практичний журнал / Дніпропетровськ. держ. ін-т фіз. культури і спорту ; [гол. ред. В. Г. Савченко]. – Дніпропетровськ : ТОВ "Інновація", – №2. – С. 112–115.

36. Шерудило, А. В. Формування готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти" / А. В. Шерудило ; МОН України, Глухівський національний педагогічний ун-т ім. О. Довженка. – Глухів, 2016. – 24 с.

ДОДАТКИ

Атестаційний лист - характеристика результатів літньої педагогічної практики студента(-ки) Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

П. І. П. студента (-ки) _____
Група, спеціальність _____
Педагогічний стаж _____
Назва ДЗОВ та його
адреса _____
Термін проходження практики _____
Посада на період
практики _____
Педагог-методист
(П.І.П.) _____

Педагогічний колектив СДПУ ім. А.С.Макаренка просить начальника ДЗОВ, його заступників та вихователів атестувати роботу студента-практиканта за допомогою такої оціночної шкали:

- немає результатів;
- задовільно;
- добре;
- відмінно.

	Вид діяльності	оцінка
1.	Турбота про здоров'я дітей, дотримання техніки безпеки	
2.	Організація самообслуговування та чистоти в загоні	
3.	Підтримка свідомої дисципліни та виконання режиму табору	
4.	Робота загонового прес-центру, фіксація педспостережень	
5.	Участь дітей у художній самодіяльності. Розвиток дитячої творчості	
6.	Проведення виховних бесід та дискусій у загоні	
7.	Керівництво гуртком, секцією, дитячим театром	
8.	Організація рухливих ігор у загоні, підготовка дітей до участі в спортивних змаганнях	
9.	Організація КТС загону	
10.	Участь загону у КТС табору (центру)	
11.	Розвиток дитячого самоврядування та формування колективу-загону	
12.	Заліковий захід	
13.	Загальна оцінка	

Начальник ДЗОВ
(П.І.П.) _____ підпис _____
Старший вихователь (П.І.П.) _____ підпис _____
Художній керівник П.І.П.) _____ підпис _____
Керівник фізвиховання (П.І.П.) _____ підпис _____

Печатка ДЗОЗ _____ Дата заповнення _____
Підсумкова оцінка _____ Дата одержання заліку _____

_____ Підпис керівника педпрактики

Схема оформлення методичної розробки виховного заходу

1. Титульний аркуш, на якому визначена назва оздоровчого закладу та його підпорядкування; тема заходу; форма виховної роботи; відомості про студента-практиканта, який підготував і провів захід;
2. Мета заходу.
3. Завдання (освітні, виховні, розвивальні).
4. Обладнання.
5. Час і місце проведення.
6. Вік учасників.
7. Етапи підготовки і проведення (підготовчий етап, етап психолого-емоційного настрою групи, змістовий етап, фінальний етап).
8. Список використаної літератури.(за наявності).
9. Самоаналіз проведеного заходу.

Назва закладу, в якому проходила практика	Мета і завдання заходу	Хід заходу	Самоаналіз
Розробка виховної справи (КТС) «назва» студента акультету групи ПІБ Літо – 20	Місце проведення, час Обладнання Вік учасників, чисельність Підготовчий етап	Ведучий Учасники Команди Журі	Оцінка, підпис, печатка, дата проведення

Орієнтовна схема самоаналізу виховного заходу

1. Назва виховного заходу, дата, місце його проведення.
2. Педагогічне обґрунтування виховного заходу. Доцільність його проведення. Участь у виборі форми проведення заходу.
3. Місце даного виховного заходу в системі навчально-виховної роботи. Зв'язок змісту заходу з іншою діяльністю виховного характеру.
4. Мета заходу: наскільки вона досягнута.
5. Завдання заходу: в якій мірі вони виконані.
6. Обґрунтування логічності структурної побудови заходу.
7. Характеристика діяльності учасників заходу: рівень їх активної діяльності при складанні плану, підготовці і проведенні заходу.
8. Оцінка результативності заходу. Його пізнавальна і виховна цінність.
9. Оцінка психологічного стану учнів під час підготовки і проведення заходу.
10. Позитивні сторони та недоліки, виявлені в процесі підготовки і проведення заходу.
11. Висновки.

План-сітка роботи загону на зміні

Дні	Ранок	День	Вечір
1-й день	Зустріч дітей, реєстрація та розподіл по загонах	Ознайомлення з територією. Екскурсія по табору	Перший збір загону “Давайте познайомимось”
2-й день	Трудовий десант “Табір – наш дім, ми хазяї у нім”. Бесіда з т/б “Як поводитися?”	Організаційний збір загону. Вибори органів самоврядування	Загальнотабірний захід “Зустрічаймо друзів”
3-й день	Святкове оформлення території табору. Підготовка до свята	Відкриття другої табірної зміни	Концерт вожатих. Святкове вогнище
4-й день	Прогулянка до лісу “В гостях у лісовика”	Розважальна програма “Конкурс Мюнхаузенів”	Бесіда на морально-етичну тематику “Хто чи що робить твій день щасливим?”
5-й день	Відкриття “Малих олімпійських ігор”	Спортивні змагання.	Анкетування “Хочу, щоб це було так”. Дискотека
6-й день	Продовження спортивних змагань	Шоу-програма “Конкурс майстерності вожатих”.	Перегляд фільму, бесіда “Справжній друг – хто він?”
7-й день	Визначення переможців спортивних змагань. Закриття “Малих олімпійських ігор”	Чергування загону по табору	Бесіда “Капля нікотину”
8-й день	Конкурс на кращий букет, композицію з природного матеріалу.	Підготовка до свята Івана Купала. Вихід на пляж, луг	Перегляд мультфільмів. Дискотека
9-й день	Екологічна прогулянка “Про дива та таємниці природи-чарівниці”	Конкурс на найкращий вінок, відповідне тематичне оформлення загонового місця	Свято “На Івана, на Купала”
10-й день	Вихід на пляж, луг	Брейн-ринг “Розумники та розумниці”	Розважальна конкурсна програма “Котилася торба з великого горба”.
11-й день	Година цікавих повідомлень. Вихід на пляж, луг	Свято Нептуна	Дискотека
12-й день	День туризму (одноденний туристичний похід)	Спортивно-туристична естафета	Вечір бардівської пісні
13-й день	Вихід на пляж, луг	День “Навпаки”	Весела ігротека

14-й день	Чергування загону по табору	Чергування загону по табору	Дискотека
15-й день	Прогулянка до лісу. Підготовка до конкурсу	Конкурс відео кліпів “Старі пісні про головне”	Перегляд і обговорення фільму
16-й день	Трудовий десант – збір лікарських рослин	Свято іменинників. Шоу-привітань “Іменинний каламбур”	Дискотека на замовлення
17-й день	Тематичний день “Свято рідного краю”	Загальнотабірн а рухлива гра “Пропала грамота”	Вечір “Козацькі розваги”
18-й день	Вихід на пляж, луг	Лицарський турнір	Ліричний вечір
19-й день	Підготовка до свята закриття табірної зміни	Весела естафета	Вечір при свічках “Я тобі дякую ...”
20-й день	Прогулянка улюбленими місцями	Закриття табірної зміни.	Святкова дискотека. Вогнище, феєрверк
21-й день	Прибирання території та приміщень	Від’їзд дітей	